

Luchtkwaliteit en de Omgevingswet

5.1.2e

Informatiepunt Leefomgeving

17 oktober 2024

In vogelvlucht

- Omgevingswet: belangrijkste veranderingen in regels luchtkwaliteit
- Welke rol spelen de omgevingsvisie, het programma, het omgevingsplan en omgevingswaarden?
- Hoe gaan de Europese normen veranderen?
- Waar staat meer informatie?

Belangrijkste veranderingen sinds 2024

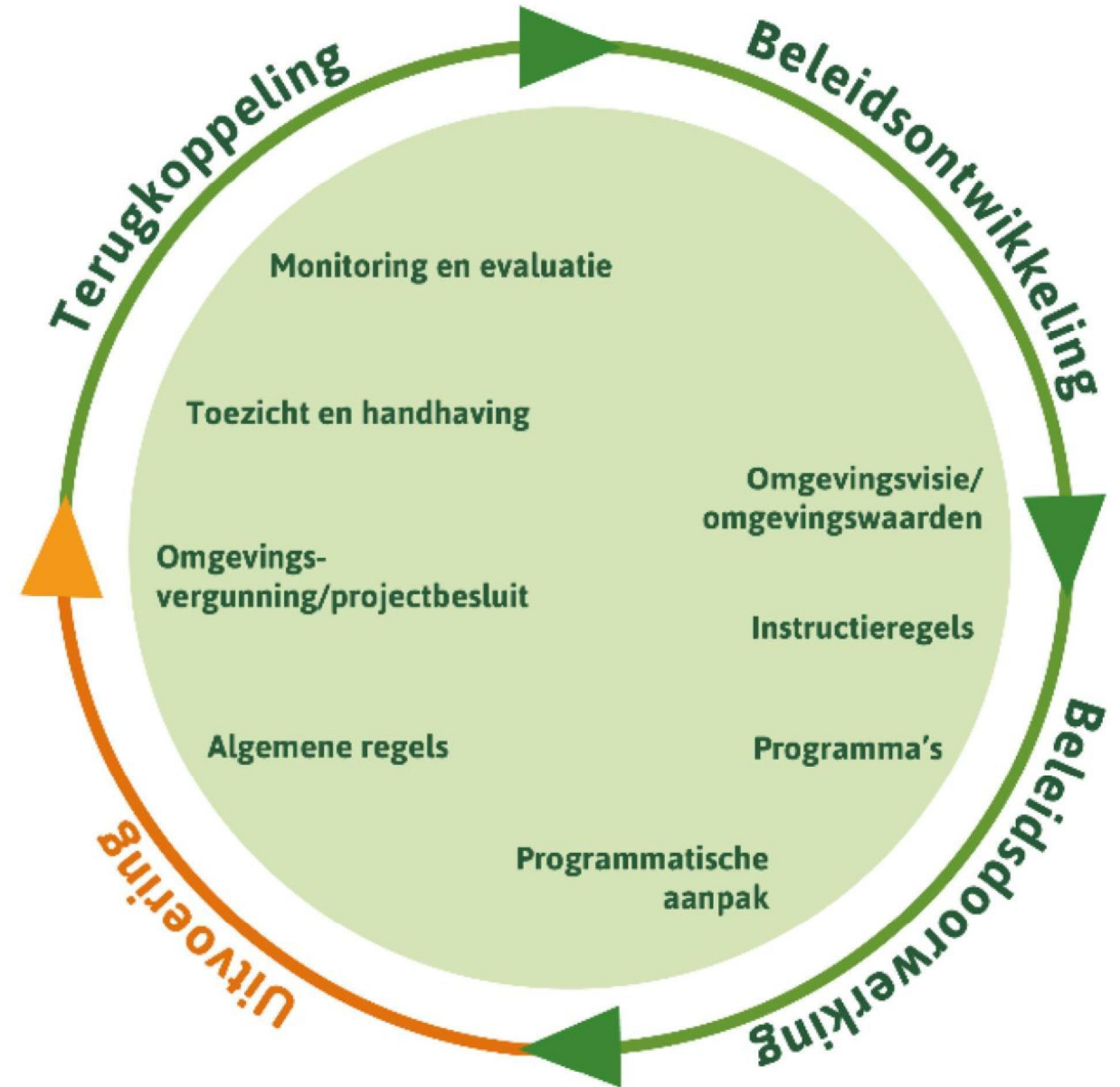
- Luchtkwaliteit op minder plekken beoordelen → aandachtsgebieden
- Uitzonderingen, dus in heel NL beoordelen:
 - Omgevingsvergunning voor milieubelastende activiteit
 - Toelaten in omgevingsplan: lange tunnel (>100m) of aanleg auto(snel)weg
- NIBM is gebleven, maar niet NSL en Besluit gevoelige bestemmingen
- Grenswaarde = omgevingswaarde
- Nieuw: [decentrale omgevingswaarden](#), mits eigen maatregelen mogelijk en monitoring
 - Strengere norm
 - Norm voor aanvullende stof(fen)

Aandachtsgebieden

- Grotere kans op (dreigende) overschrijding rijksomgevingswaarden PM10 en NO2
- Ook toetsen nabij aandachtsgebied, als activiteit effect heeft tot in aandachtsgebied
- NO2 en PM10: Amsterdam/Haarlem, Den Haag/Leiden, Rotterdam/Dordrecht, Utrecht (4 gem), Eindhoven (6 gem), Arnhem en Etten-Leur
- PM10: intensieve veehouderij (enkele gemeenten in Gelderland, Brabant, Noord-Limburg)
- Impact strengere EU-normen op aanwijzing aandachtsgebieden

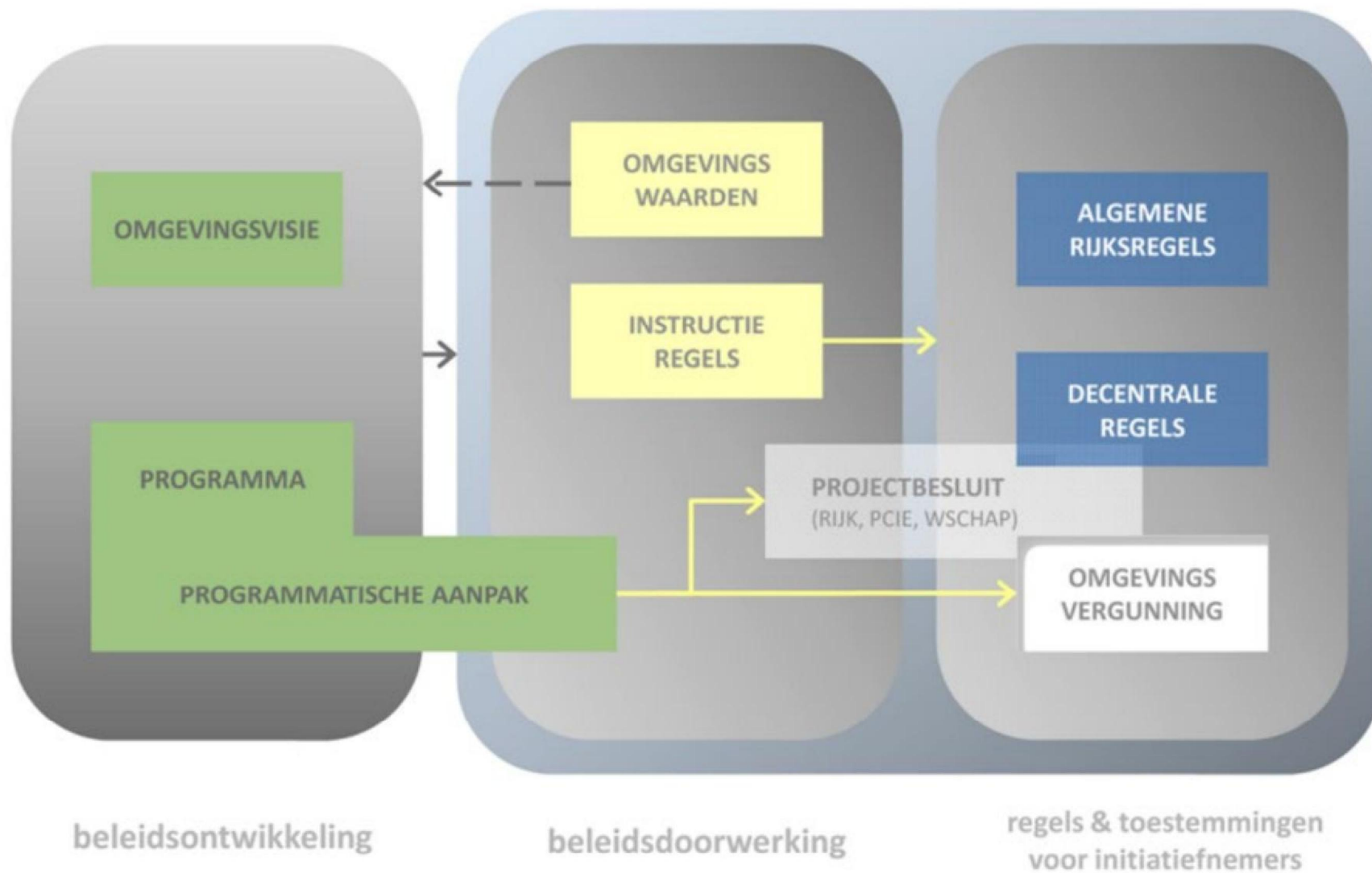
Beleidscyclus en instrumenten OW

Algemene decentrale regels:
in omgevingsplan of omgevingsverordening

Globale Typering Instrumenten Omgevingswet

bindend instrumentarium

Luchtkwaliteit en omgevingsvisie

- Strategisch instrument met hoofdlijnen en ambities
 - Provincies en gemeenten
 - Gebiedsgericht, sectoren en/of thema's
 - Samenhang relevante onderdelen en aspecten van de fysieke leefomgeving
 - Afweging tussen beschermen en benutten
- Beginselen:
 - het voorzorgsbeginsel
 - het beginsel van preventief handelen
 - het beginsel milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestrijden
 - het beginsel vervuiler betaalt
- Luchtkwaliteit en hooggevoelige groepen: [SLA advies uit 2023](#)
- Luchtkwaliteit en hoogbelaste gebieden: pilots, SLA advies volgt
- Luchtkwaliteit en houtstook: aanpak op basis van de 4 beginselen

Luchtkwaliteit en programma

Flexibel instrument voor beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, uitvoering van beleid

Verschillende type maatregelen, zoals:

- communicatie- en informatie-instrumenten
 - beleidsregels
 - financiële instrumenten, zoals overheidsinvesteringen, leningen of subsidies
 - afspraken met organisaties
 - feitelijke maatregelen, zoals de uitvoering van projecten door de overheid
-
- Participatie belangrijk
 - Zelfbindend voor overheidsorgaan

Verplicht programma - Vrijwillig programma - Programmatische aanpak

Verplicht programma Luchtkwaliteit

- bij overschrijding van een omgevingswaarde, of als in toekomst overschrijding dreigt

Vrijwillig (onverplicht) programma

- veelzijdig en vormvrij.
- sectoraal, multisectoraal of gebiedsgericht

Programmatische aanpak

- bepaalt gebruiksruimte of creëert ontwikkelingsruimte
- maakt bepaalde activiteiten weer mogelijk
- combinatie van een programma en regels
- leidt tot een nieuw beoordelingskader voor nieuwe activiteiten/ontwikkelingen
- denk aan het voormalige Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
- kan ook lokaal of provinciaal

Luchtkwaliteit en omgevingsplan

Omgevingsplan: bredere reikwijdte dan bestemmingsplan

- hele fysieke leefomgeving (dus meer dan planologie/ruimte)
- verdeling van functies, maar ook regels voor activiteiten (bv [houtstook](#)) of lokale omgevingswaarden

Luchtkwaliteitstoets bij toelaten functies in omgevingsplan

- in aandachtsgebied, met name als activiteit gevolgen heeft voor gebruik weg/water/spoor
- buiten aandachtsgebied: lange tunnel (>100m) of aanleg auto(snel)weg

‘evenwichtige toedeling van functies aan locaties’

- brede belangenafweging
- bescherming gezondheid meewegen (bv [gevoelige functies](#))
- gemeenten hebben eigen afwegingsruimte, GGD kan adviseren
- gezondheidseffecten beneden huidige rijksomgevingswaarden

Aanscherping Europese normen

- Afgelopen maandag 14 oktober is de nieuwe EU-richtlijn definitief aangenomen, lidstaten akkoord (Malta onthield zich van stemming)
- Lidstaten moeten Europese normen overnemen
- Definitieve publicatie volgt
- 2 jaar implementatietijd naar NL recht, vanaf ... november
- Evaluatie door Europese commissie in 2030 (en daarna elke 5 jaar?)

EU air quality standards – ‘long-term’ averages (Annex I)

Pollutant	Period	Until 2030	As of 2030		WHO ‘Guideline’
PM_{2.5}	(calendar year)	25 µg/m ³	10 µg/m³		5 µg/m ³
PM₁₀	(calendar year)	40 µg/m ³	20 µg/m³		15 µg/m ³
NO₂	(calendar year)	40 µg/m ³	20 µg/m³		10 µg/m ³
SO₂	(calendar year)	-	20 µg/m³		-
Benzene	(calendar year)	5 µg/m ³	3.4 µg/m³		1.7 µg/m ³
Pb (lead)	(calendar year)	0.5 µg/m ³	0.5 µg/m³		0.5 µg/m ³
As (arsenic)	(calendar year)	6 ng/m ³	6.0 ng/m³		6.6 ng/m ³
Cd (cadmium)	(calendar year)	5 ng/m ³	5.0 ng/m³		5 ng/m ³
Ni (Nickel)	(calendar year)	20 ng/m ³	20 ng/m³		25 ng/m ³
Benzo(a)Pyrene	(calendar year)	1 ng/m ³	1.0 ng/m³		0.12 ng/m ³
Ozone	(5yr avg AOT 40)	18.000 µg/m ³ x h	18.000 µg/m³ x h	(target value)	-
Ozone	(5yr avg AOT 40)	6.000 µg/m ³ x h	6.000 µg/m³ x h	(long-term obj.)	-

EU air quality standards – ‘short-term’ averages (Annex I)

Pollutant	Period	Until 2030	As of 2030		WHO ‘Guideline’
PM _{2.5}	(1 day)	-	25 µg/m ³ (-18d)		15 µg/m ³ (-3d)
PM ₁₀	(1 day)	50 µg/m ³ (-35d)	45 µg/m ³ (-18d)		45 µg/m ³ (-3d)
NO ₂	(1 day)	-	50 µg/m ³ (-18d)		50 µg/m ³ (-3d)
NO ₂	(1 hour)	200 µg/m ³ (-18h)	200 µg/m ³ (-3h)		200 µg/m ³ (-1h)
SO ₂	(1 day)	125 µg/m ³ (-3d)	50 µg/m ³ (-18d)		40 µg/m ³ (-3d)
SO ₂	(1 hour)	350 µg/m ³ (-24h)	350 µg/m ³ (-3h)		-
CO	(1 day)	-	4 mg/m ³ (-18d)		4 mg/m ³ (-3d)
CO	(8 hour max)	10 mg/m ³	10 mg/m ³		10 mg/m ³
Ozone	(3yr avg 8h max)	120 µg/m ³ (-25d)	120 µg/m ³ (-18d)	(target value)	100 µg/m ³ (-3d)
Ozone	(3yr avg 8h max)	120 µg/m ³ (-3d)	100 µg/m ³ (-3d)	(long-term obj.)	100 µg/m ³ (-3d)

Aanscherping Europese normen

Planvormen in EU-richtlijn:

- Routekaart vóór 2030, als er overschrijdingen dreigen
- Luchtkwaliteitsplannen na 2030
- Kortetermijnactieplannen bij overschrijding alarmdrempels (noodmaatregelen)

Toegang tot rechter en schadevergoeding

- NGO's kunnen nationale uitvoering aanvechten (lidstaten bepalen hoe/wanneer)
- Particulieren kunnen gezondheidsschade verhalen, als bevoegd gezag met opzet of uit nalatigheid de nationale regels schendt

→ Halvering NIBM grenzen PM₁₀ en NO₂?

→ PM₁₀ of soms PM_{2.5} leidend in NL? Locatie-afhankelijk?

Consequenties aanscherping Europese normen

Haalbaarheidsberekeningen RIVM (april 2023):

- voorgestelde normen in 98% van NL haalbaar met bestaand beleid.
- extra maatregelen: samenhang met klimaat en stikstofdoelen

Actualisering haalbaarheidsberekeningen/impact analyse 2025

- Actualisatie aandachtsgebieden
- Nieuwe vorm van samenwerking Rijk, provincies, gemeenten nodig?
- Meer programma's en ook programmatische aanpak?
- [Gevolgen voor woningbouw](#) → 3% van de plannen in gevaar?
- Uitstelopties

Overwegingen en NL tekst EU-richtlijn: [Aangenomen teksten - Luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa](#)
Samenvatting, zie bv [Luchtkwaliteit: Raad en Parlement akkoord over strengere EU-normen](#)

Instrumenten van de Omgevingswet

Om de Omgevingswet in de praktijk uit te voeren, hebben overheden 6 kerninstrumenten tot hun beschikking. Daarnaast biedt de wet instrumenten voor specifieke doelen.

Wat houdt het in

- De 6 kerninstrumenten
- Samenhang instrumenten
- Instrumenten in de beleidscyclus
- Omgevingswet: meer dan alleen wetsinstrumenten kiezen

Gemeente

- Omgevingsvisie
- Omgevingsplan
- Programma
- Omgevingsvergunning

Provincie

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Programma
- Omgevingsvergunning
- Projectbesluit

Rijk

- Omgevingsvisie
- Programma
- Besluit activiteiten leefomgeving
- Besluit bouwwerken leefomgeving
- Omgevingsvergunning
- Projectbesluit

Waterschap

- Waterschapsverordening
- Programma
- Omgevingsvergunning
- Projectbesluit

Instrumenten grondbeleid

- Kavelruil
- Kostenverhaal gebiedsontwikkeling
- Landinrichting
- Onteigening
- Voorkeursrecht

Andere instrumenten Omgevingswet

- Gelijkwaardige maatregel
- Instructie
- Instructieregel
- Maatwerkregel
- Maatwerkvoorschrift
- Milieueffectrapportage
- Monitoring
- Omgevingswaarde
- Reactieve interventie-instrumenten provincie
- Voorbereidingsbesluit en voorbeschermingsregels

Gerelateerde pagina's

- Algemene regels
- Beleidsregels
- Gedoogplichten
- Leges
- Nadeelcompensatie
- Ongewoon voorval
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving
- Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Wkpb) en Omgevingswet

Lucht

Ons gebruik van de fysieke leefomgeving heeft soms ongewenste bijwerkingen. Bijvoorbeeld luchtverontreiniging. Luchtverontreiniging kan effect hebben op de gezondheid van mensen en de natuur. De Omgevingswet bevat instrumenten en regels die de kwaliteit van de binnen- en buitenlucht bewaken en beschermen.

Instrumenten lucht

- Lucht in omgevingsvisie
- Lucht in het programma
- Lucht in omgevingsverordening
- Lucht en omgevingsplan
- Lucht en omgevingsvergunning
- Lucht en projectbesluit
- Lucht en omgevingswaarde

Beoordelen luchtkwaliteit

- Waar beoordelen
- Lucht en omgevingswaarde
- Niet in betekenende mate
- Smog: communicatie en maatregelen

Houtstook vanuit woningen

- Regels voor houtstook vanuit woningen
- Technische bouwregels voor houtkachels
- Voorlichtingsmateriaal houtstook
- Routewijzer houtstook en overlast
- Stookwijzer en stookalert

Dit verandert er

- Lucht in de Omgevingswet: dit verandert er op hoofdlijnen
- Overgang NSL-projecten
- Veranderingen van Activiteitenbesluit naar Bal

Milieubelastende activiteit

Emissie-eisen en monitoring, kosteneffectiviteit, specifieke regels per milieubelastende activiteit, regels in Europese verordeningen en Nederlandse regelgeving.

Vaststellen luchtkwaliteit

De Omgevingsregeling bevat de regels waaraan het meten en rekenen van de luchtkwaliteit moeten voldoen. Het vaststellen, toetsen en monitoren van de luchtkwaliteit doet u met het CIMLK en andere methoden en

Monitoring luchtkwaliteit

Gemeenten, provincies en het Rijk monitoren de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit met het CIMLK in de aandachtsgebieden en daarbuiten. Ook de deelnemers aan het Schone Lucht Akkoord monitoren de

Verbeteren luchtkwaliteit

- Schone Lucht Akkoord
- Rapport resultaatgerichte waarden stellen
- Technieken voor beperking luchtmissie

Vraag

Hoe raken deze ontwikkelingen (Omgevingswet, EU richtlijn) het luchtkwaliteitsbeleid in jouw gemeente/regio?

Nu en in de toekomst?

Over IPLO

Het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) is het kenniscentrum van de overheid dat uitleg geeft over de Omgevingswet, het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en de regelgeving voor de leefomgeving (bodem, bouwen, water en milieu).

IPLO beantwoordt vragen en geeft informatie

- Onze experts geven informatie op de [IPLO-website](#)
- Via de [helpdesk](#) beantwoorden we vragen van gemeenten, provincies, waterschappen en brancheorganisaties
- Ondernemers en inwoners met vragen kunnen terecht bij hun gemeente

Meer informatie vindt u op onze pagina [Over IPLO](#)

**Blijf op de hoogte van het IPLO Nieuws
via onze nieuwsbrief. Abonneer u via
www.iplo.nl/nieuwsbrief**